

Danskernes Historie Online

Danske Slægtsforskeres Bibliotek

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskeres Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

KIRKEHISTORISKE SAMLINGER,

FEMTE RÆKKE,

UDGIVNE AF

SELSKABET FOR DANMARKS KIRKEHISTORIE

VED

HOLGER FR. RØRDAM,

DR. PHIL. OG THEOL., SOGNEPRÆST.

SJETTE BIND.

KJØBENHAVN.

I KOMMISSION HOS BOGHANDLER G. E. C. GAD.

H. H. THIELES BOGTRYKKERI.

1911—13.

Smaastykker.

V.

Danske, norske og holstenske studerende ved universitetet i Bologna 1289—1525.

Ved *K. Caroe*.

Ved universitetet i Bologna, der regner sin grundlæggelse fra 1088, fandtes ligesom ved flere italienske universiteter en »germansk nation«, hvortil i reglen skandinaverne sluttede sig; i statutterne for denne nation i Bologna hedder det i afsnittet »Ex quibus personis nostra natio consistat«: ». . . Bohemi, Moravi, Lituani, Dani a priscis in nostram societatem et nationem recepti sunt . . . . .«; nogle enkelte nordmænd og svenskere findes også optagne.

I 1887 udgav E. Friedlaender og C. Malagola »Acta nationis Germanicæ universitatis Boloniensis ex archetypis tabularii Malvezziani«; af dette værk er de følgende navne uddragne af »Annales«, der går fra 1289 til 1562, og giver oplysninger om »Recepta« og »Expensa« samt om valg af embedsmænd; desuden indeholder det en »Matricula doctorum« fra 1497 til 1561, i hvilken der kun findes ét navn, der har berøring med Danmark (s. ndf. S. 380, Not. 1).

1289.

Anno Domini M^o CC^o LXXXIX, proxima ebdomoda post epiphaniam Domini, cum fuisset congregata natio Theutonorum pro electione procuratorum sue misse facienda, et ego Marquardus de Swinkulle¹⁾, provincie Holzaziensis et dyocesis, electus fuerim in unum procuratorem, dominus Ludewicus [de Maguncia], qui proximus meus fuerat pre-

¹⁾ Schwienkuhlen ved Ahrensböök; hører nu under Eutin.

decessor, facta per ipsum coram natione eodem tempore de sua administracione legali et plenissima racione, michi XXXIII solidos Bononiensis monete, qui sibi in sua administracione supererant, fideliter postea presentavit.

Dominus Burgardus de Holtzacia VI solidos.

— Otto de Kurne — X —

1292.

Dominus Berengarius Lodowici de Norwegia pro se et domino Bernardo, domino Tortillo de Norwegia, suis sociis, iuratus, dedit LXXII solidos.

Dominus Petrus de Dacia XII solidos.

— Petrus de Dacia VI —

Tempore domini Theoderici, qui successit domino Henrico, expendimus tam in dando advocato quam pro citationibus, cum ageremus contra quosdam de Dacia, XXII solidos.

Noverint nostri successores, quod nos procuratores tempore nostro optinuimus esse de nostra natione dominos de Dacia et de Frisia, cum nobis magis sint vicini, unde amplius libere vendicentur.

1293.

Magister Henricus de civitate Lundensi de Dacia XXIII solidos.

Dominus Johannes canonicus Rolkindensis (!) de Dacia XI solidos.

Magister Henricus canonicus Hafnensis de Dacia VIII solidos.

1294.

Dominus Nicolaus de Dacia VIII solidos.

1295.

Dominus Gyserus de Dacia VI solidos.

— Guntherus — III —

— Ericus — VII —

1296.

Dominus Petrus Abii de Dacia VII solidos.

— Nycolaus Suenonis de Dacia VII solidos.

— Theodericus — X —

1299.

Dominus Gisbernus canonicus Wybernensis monasterii de Dania IIII Venetos.

1300.

Dominus Johannes Lyki de Dacia XX solidos.

— Michael Ascheri — V —

1345.

A domino Christano de Holtzattia Lubicensis dyocesis XI solidos.

1381.

A domino Diethgone de Dacia II florenos Bononienses.

1408.

Dominus Nicolaus Jacobi Luunghe de regno Dacie II libras Bononinorum.

1436.

Dominus Godscalculus Rixdorp archidiaconus Sleswicensis.

1437.

Dominus Godscalculus Rixstorp archidiaconus Sleswicensis ad meliorem deliberacionem dedit solidos XII Bononinorum.

Dominus Henricus Bulle rector parochialis ecclesie in Antiqua Krempe Lubicensis diocesis dedit solidos IX Bononinorum.

1439.

A venerabili viro domino Dyonisio Hesden [de Holdsatia] canonico Lubicensi solidos Bononienses X.

1449.

A domino Johanne Leve de Holsacia solidos 12.

1482.

A nobili viro domino Magno Erics Arusiensis ecclesie archidiaconus pro se et magistro suo ducatum unum.

1485.

Ipso die epiphanie Domini, adunata et simul congregata honorabili nacione dominorum de Almaniam studii Bononiensis in iure canonico et civili scolarium, electi fue-

in eiusdem nationis procuratores venerabiles viri dominus Johannes Truxses et dominus Petrus Nicolai de Dacia in artibus magister et sacre theologie formatus; qui, iuramento iuxta dicte nationis ritum et statutorum formam praestito, procuracionis onus et prelatorum honorem susceperunt.

1486.

Pro cereis parvis ad exequias domini Magni de Datia 7 Bolendenos et dimidium.

1489.

A domino Dettlevo Pokhswig de Holdsatia canonico Sleviensi VI grossos. [qui est electus in episcopum Slesvicensem de anno 1500¹].

1496.

A domino Nicolao Conradi de Dacia canonico Lundensi XII grossetos.

1498.

Die XXV mensis Januarii, nos Anthonius Vorstenberch et Theodericus Wytzleben substituti, facto calculo coram domino Gerhardo Trucksches et domino Henrico Goldorffer et domino Nycolao Conradi de Dacia et domino Henrico Eck, syndicis ad hoc electis, remansimus debitores nationi in XXXII libris et duobus Bologninis, quas in prefatorum syndicorum conspectu numeravimus, tradidimus et assignavimus nostris successoribus ad manus eorum proprias.

A nobili domino Gotschalco de Anevelde thesaurario et canonico Slesvicensi Bologninos XXXIII²).

Facto itaque calculo administracionis nostre in presencia venerabilium virorum Erhardi Truckses, Johannis de Thumen, Alberte de Rechberck, Nicolai de Dacia, syndicorum ad hoc electorum, remansimus ultra summam erogatam debitores nationis in LXIII libris XII Bologninis et IIII quadrinis, quas in presensia prefatorum syndicorum conspectu numeravimus, tradidimus et assignavimus nostris

¹) Senere Tilføjelse. Jvfr. Biogr. Lexikon XIII 198.

²) I Randen er tegnet en Blispehue og Stav. Biogr. Lexikon I, 144.

successoribus ad manus eorum proprias die XXIII Januarii anno Domini 1499.

1500.

Anno christiane salutis millesimo quingentesimo, indictione tertia, die vero epiphaniæ Domini, pontificatus domini Alexandri pape sexti anno eius octavo . . . . inclita ac prestantissima natione scholarium Almanorum Bononie utrique vel alteri iurium studentium in basilica divi Fidriani extra portam Sancti Mamme, iuxta tritum eiusdem nationis morem ab antiquo semper observatum, legitime congregata, electi fuerunt in procuratores concorditer ac nemine discrepante seu reluctantante nobiles viri domini Godschalculus de Anevelt ex Holdsatia thesaurarius Slesvicensis ac eiusdem et Roschildensis ecclesiarum canonicus ac Casparus de Hürnhaim; qui quidem sic electi tamquam obedientie filii statim et incontinenti in se suscipiendum duxerunt et acceptandum, susceperuntque et acceptarunt expresse.

Die dominica 28 Januarii recepimus computum et rationem a predecessoribus nostris, qui, facto calculo et defalcatis expensis, extiterunt debitores nationi et nobis in libris Bononiensibus octuaginta duobus, de quibus ego Godschalculus effectualiter recepi libras quadraginta octo. Restantem autem summam recepit collega meus dominus Casparus.

1502.

Dominus Johannes de Alevelt dyocesis Sleswyckensis medium florenum; eodem anno diem suum clausit extremum; cuius anime fons ille misericordiarum iudex sit propitius, qui ad nostre nationis in Sancto Dominico sepulturam dedit ducatum I, ut in alio libro¹⁾.

¹⁾ Herom findes følgende: M^oCCCCC^oII^o. Nobilis dominus Johannes de Avelde sacrarum legum studiosissimus scholasticus animam Deo reddidit anno M^oCCCCC^oII^o in vigilia Jacobi, qui pro suo honore et salute anime ad sepulturam nostram in monasterio divi Dominici nationi contribuit ducatum unum, pro quo, pie lector, ora unum paternoster.

In exequiis domini Johannis de Alevelde pro candelis VII Bolendinos.

Obligavimus priori Sancti Dominici pro altera fovea sepulture libras X, ad quam dominus Johannes de Alevelde pie recordationis dedit ducatum I.

Dominus Detlevus Ransow Bremensis dyocesis medium florenum. [1503, die Epiphanie Domini, electus Procurator Germanicæ Nationis].

1503.

Dominus Wulfgangus Powiske Sleswickcensis diocesis dedit dimidium ducatum.

1507.

Dominus Hemungus Rissenbenghe¹⁾ Sleswicensis canonicus ex ducatu eiusdem de civitate Flensborgensi XXXV Bolendinos.

Dominus Petrus Anckersen Haderslevensis XXV Bolendinos.

1524.

Dominus Georgius vom Stern²⁾.

1525.

Dominus Georgius ab Sternn pro inscriptione dedit aureum Renensem, qui anno superiori inscriptus est.

¹⁾ Navnet er vistnok forskrevet. Det er formodentlig den samme Person, som i Fortegnelsen over Doctores og Licentiati promoverede i Bologna 1510 omtales paa følgende Maade: Egregius vir dominus Henningus Kissenbrugge ecclesie Sleswicensis canonicus eo tempore inclitae nationis nostrae Germanicae procurator, pontifici iuris infulis decoratus die sancti Thome Cantuariensis, que est 29. Decembris, qui ex liberalitate sua nationem donavit uno floreno Renensi aureo.

²⁾ Det er Jørgen Gyldenstjerne, hvis interessante Breve fra hans Ophold i Bologna findes meddelte i Danske Mag. 5. R. I, 223 ff. Den 6. Jan. 1526 valgtes •Georgius a Stern Danus• til den ene af Nationens to Procuratores. Som saadan traf •Iorius a Stern• Forholdsregler i Anledning af, at Nationens Pedel, Joannes de Scotia, ved sin Død 8. Jan. 1526 havde indsat den germaniske Nation til sin Arving. (Acta nat. Germ. p. 292 og 406—7).

Anmærkning.

Det er næppe tvivlsomt, at der i Middelalderen har studeret flere Nordboer i Bologna, end der findes nævnedes i »Acta Germanicæ Nationis«, som egentlig er en Regnskabsbog og Forhandlingsprotokol for bemeldte Nation, eller rettere kun for den Del af Nationen, der studerede Jura (civil og kanonisk Ret eller begge tilsammen, *Juris utriusque studiosi*), hvad de lærde og omhyggelige Udgivere af Værket da ogsaa har gjort opmærksom paa, naar de siger: »*Maxima vis horum Annalium vel rationum in eo posita est, quod enumerantur in eis omnes legum studiosi, qui omnes 1289—1557 Nationis Germanicæ Bononiensis fuerunt sodales*«¹⁾. Overskrifterne for det enkelte Aar antyder ogsaa bestemt nok, at det er de af Nationens aarlig skiftende »*Procuratores*« aflagte Aarsregnskaber, som Bogen indeholder. Mærkes kan det, at fattige, som ikke kunde yde Indskrivningspenge, ikke synes indførte i disse »Acta«, skønt der sikkert har været adskillige, som begærede Optagelse ved Universitetet, men for hvem Pengene var slupne op paa den lange Rejse syd paa. Derimod nævnes paa Udgiftssiden ofte fattige, som havde modtaget et vist Antal »*Solidi*« som Almisse; men deres Navne og Hjemstavne anføres ikke.

H. F. R.

VI.

Bededagshævd under Christian den Fjerde.

Belyst af en Domsakt fra 1635 ved *M. K. Zahrtmann*.

Kong Christian den Fjerde vaagede strængt over Iagttagelsen af Aarets talrige Bededage. Næppe gik han i

¹⁾ *Præfatio*, p. XIII. Deraf forklares det, at man ikke finder Læger nævnte blandt de i Bogen indførte studerende, skønt Medicinen dyrkedes med Flid i Bologna, hvor flere Professorer ved Kbhvns. Universitet har taget Doktorgraden. (Rørdam, *Univ. Hist.* I, 508, 644. II, 567. III, 360). Theologer savnes ogsaa.